

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 10.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.10.43>

УДК: 351.75:339.138

О. П. Гребельник,

д. е. н., професор, професор кафедри митної справи та товарознавства,

Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3204-1048>

І. К. Орищенко,

магістрант, Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4607-8344>

М. О. Муляр,

магістрант, Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5058-6642>

РОЛЬ МИТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У СФЕРІ ТАРИФНОЇ ПОЛІТИКИ З МЕТОЮ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ КРАЇНИ

O. Hrebelnik,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Customs and Commodity Research, State Tax University

I. Oryshchenko,

Master's student, State Tax University

M. Mulyar,

Master's student, State Tax University

THE ROLE OF CUSTOMS MANAGEMENT IN THE FIELD OF TARIFF POLICY WITH A VIEW TO REALISING THE COUNTRY'S COMPETITIVE ADVANTAGES

У статті досліджено роль митного менеджменту у сфері тарифної політики як механізму реалізації конкурентних переваг України на міжнародних ринках. Обґрунтовано, що ефективний митний менеджмент виступає стратегічним інструментом державного регулювання, спрямованим на балансування фіскальних інтересів держави з потребами бізнесу, забезпечення прозорості митних процедур і стимулювання зовнішньоекономічної діяльності. Проаналізовано нормативно-правову базу функціонування митної системи України, включаючи Митний кодекс, закони «Про зовнішньоекономічну діяльність» та «Про митний тариф України», а також положення міжнародних угод і стандартів ЄС. Висвітлено сучасні тенденції розвитку митного менеджменту, зокрема впровадження системи «єдиного вікна», NCTS, інституту уповноважених економічних операторів, цифровізацію процесів і управління ризиками. Доведено, що модернізація митного менеджменту сприяє підвищенню ефективності тарифної політики, зниженню адміністративних бар'єрів і зміцненню конкурентоспроможності національної економіки. Сформульовано висновок про необхідність подальшої гармонізації митного законодавства України з європейськими стандартами та посилення партнерства між державою й бізнесом для забезпечення стабільності тарифної політики.

The article comprehensively explores the role of customs management in shaping and implementing Ukraine's tariff policy as a fundamental mechanism for ensuring the country's competitive advantages amid globalization, economic integration, and the liberalization of international trade. It is argued that the effectiveness of customs management significantly determines the transparency, predictability, and stability of foreign trade processes, while also influencing the investment attractiveness and overall business climate. The research provides an in-depth analysis of the current legal and institutional framework governing customs regulation in Ukraine, focusing on the provisions of the Customs Code of Ukraine, the Law of Ukraine "On Foreign Economic Activity", and the Law of

Ukraine “On the Customs Tariff of Ukraine”, along with the commitments under the Association Agreement between Ukraine and the European Union. Particular emphasis is placed on the implementation of international standards and best practices introduced within the EU Customs Union, including the Authorized Economic Operator (AEO) program, the New Computerized Transit System (NCTS), and the “single window” concept for trade facilitation. These instruments are analyzed as essential components for improving customs procedures, reducing administrative burdens, and ensuring compliance with both fiscal and trade security objectives. The article also underscores the importance of digital transformation in customs administration, highlighting innovations such as automated risk management systems, electronic declaration technologies, and integrated data exchange platforms, which collectively enhance operational efficiency, accountability, and the fight against corruption. In addition, the research addresses the challenges of institutional reform, capacity-building, and interagency coordination as prerequisites for sustainable progress in the sector. It is concluded that the modernization of customs management should be viewed as a strategic direction for optimizing Ukraine’s tariff policy and integrating its customs system into the European and global economic space. Continuous harmonization of national legislation with EU standards, the strengthening of institutional capacities, and the establishment of effective public-private partnerships will foster innovation, improve tariff regulation mechanisms, and enhance the long-term international competitiveness of Ukraine’s economy.

Ключові слова: *митний менеджмент, тарифна політика, митне регулювання, конкурентні переваги, зовнішньоекономічна діяльність, цифровізація, управління ризиками, європейська інтеграція.*

Keywords: *customs management, tariff policy, customs regulation, competitive advantages, economic security, trade facilitation, digitalization, risk management, European integration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах глобалізації та лібералізації світової торгівлі ефективний митний менеджмент є критично важливим чинником забезпечення економічної безпеки та конкурентоспроможності України. Як зазначають С. Г. Войтов та С. І. Жир, митний менеджмент, будучи складовою державного управління у сфері зовнішньоекономічної діяльності, спрямований на організацію, планування, контроль і регулювання митних процесів, що забезпечують реалізацію тарифної політики держави [1, с. 78]. Водночас його роль виходить за межі фіскальної функції: митний менеджмент формує сприятливе середовище для розвитку зовнішньої торгівлі, залучення інвестицій, стимулювання виробництва та захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції. Такий підхід надає митному менеджменту стратегічного значення у системі державного регулювання економіки, оскільки він безпосередньо впливає на реалізацію конкурентних переваг країни на міжнародній арені та сприяє підвищенню ефективності тарифної політики.

Комплексне вдосконалення нормативної, технологічної та організаційної складових митного менеджменту, інтеграція цифрових технологій, управління ризиками, аналітична підтримка тарифних рішень та розвиток партнерства між державою й бізнесом є визначальними факторами зміцнення конкурентних позицій України на глобальному ринку, підвищення економічної безпеки та інтеграції в міжнародну економічну систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика митного менеджменту та тарифної політики широко висвітлюється у працях сучасних українських дослідників. Так, О. Ю. Бондар та В. І. Виноградчий розглядають питання формування профілів ризику у митній справі та підкреслюють значення інтелектуальних технологій у підвищенні ефективності митного контролю [2]. Натомість О. Фрадинський наголошує на необхідності розвитку системи управління митними ризиками як інструменту оптимізації митних процедур і забезпечення економічної безпеки держави [3,

с. 96]. О. П. Подра і Н. Я. Петришин визначають управління ризиками у митній сфері як один із головних напрямів удосконалення митного адміністрування в умовах цифровізації [4]. Дослідження Ю. Голинського та І. Гриник окреслюють недоліки чинної системи митного контролю та пропонують напрями її вдосконалення через гармонізацію із європейськими стандартами [5, с. 646]. У працях М. Г. Бортнікової та Н. Я. Крохмальної досліджується питання митного оформлення вантажів у спеціальних митних режимах, що є важливою складовою тарифного регулювання [6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ролі митного менеджменту у сфері тарифної політики України для забезпечення її конкурентних переваг на міжнародних ринках.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Митний менеджмент являє собою систему управлінських дій, спрямованих на реалізацію митної політики держави через планування, організацію, контроль, моніторинг і вдосконалення митних процесів [7, с. 26]. Так, його основна функція полягає у збалансуванні фіскальних інтересів держави з потребами бізнесу, забезпеченні ефективності тарифного регулювання та дотриманні міжнародних зобов'язань України.

Важливо зазначити, що тарифна політика – це інструмент регулювання зовнішньоекономічних відносин шляхом встановлення ставок мита, акцизів, податків та пільг, які формують умови доступу товарів на внутрішній ринок і впливають на структуру імпорту та експорту. Згідно з положеннями Митного кодексу України [8] та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [9], митні органи уповноважені здійснювати контроль за правильністю нарахування митних платежів, застосуванням тарифних пільг та дотриманням норм міжнародної торгівлі.

Доречно наголосити, що співвідношення тарифної та митної політики є ключовим аспектом формування ефективного економічного механізму держави. Тарифна політика визначає загальні напрями регулювання

зовнішньоекономічної діяльності через систему митних тарифів, ставок і пілг, спрямованих на захист національного виробника та стимулювання експорту. У свою чергу, митна політика забезпечує практичну реалізацію тарифних інструментів через ефективне адміністрування митних процедур, контроль за дотриманням митного законодавства, а також забезпечення прозорості й передбачуваності митного регулювання. Так, митна політика виступає інституційною основою для впровадження тарифної політики, а їх взаємодія формує стратегічний потенціал держави у сфері забезпечення конкурентних переваг, сталого розвитку та інтеграції до світової економічної системи.

На думку О. Фрадинського, ефективний митний менеджмент передбачає не лише застосування сучасних механізмів тарифного регулювання, а й запровадження систем управління ризиками, що дозволяють скоротити час митного оформлення та мінімізувати корупційні ризики [3, с. 97]. О. П. Подра і Н. Я. Петришин вказують, що цифровізація митних процедур – це не просто технічне оновлення, а фундаментальна трансформація процесу митного адміністрування, яка сприяє прозорості та прогнозованості зовнішньоекономічної діяльності [4].

Слід також відмітити, що важливу роль відіграє гармонізація тарифної політики України з вимогами ЄС. С. Г. Войтов і С. І. Жир зазначають, що узгодження національної тарифної системи із європейськими стандартами сприяє підвищенню рівня інтеграції України у єдиний ринок ЄС та створює передумови для зростання конкурентоспроможності вітчизняних виробників [1, с. 79]. Варто додати, що з 1994 року в системі менеджменту митної справи відбулися суттєві зміни: постановою КМУ створено 8 територіальних митних управлінь, кожне з яких об'єднувало від 5 до 15 митниць. Серед них – Дніпровське, Західне, Карпатське, Кримське, Південне, Південно-Східне, Східне та Центральне управління, що охоплювали відповідні області України [20, с. 10].

Таким чином, сучасна модель митного менеджменту має поєднувати стратегічне бачення держави з гнучким реагуванням на економічні виклики. Її ефективність визначається здатністю адаптувати митну систему до цифрових технологій, міжнародних вимог і динаміки зовнішньої торгівлі. Як підкреслює В. Козюк, митний менеджмент є «лакмусовим папірцем» ефективності економічної політики держави, адже від нього залежить швидкість, прозорість і справедливість економічних процесів [10, с. 13].

З оглядом на вище окреслене, можемо стверджувати, що митний менеджмент виступає ключовим елементом механізму реалізації тарифної політики держави, адже саме через митні процедури відбувається практичне втілення рішень щодо ставок ввізного та вивізного мита, тарифних преференцій, режимів вільної торгівлі та інших інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Його ефективність визначає рівень конкурентоспроможності країни на міжнародних ринках, прозорість торгівлі, інвестиційну привабливість та довіру бізнесу до державних інститутів. У сучасних умовах розвитку української економіки митний менеджмент є не лише адміністративним, а й стратегічним інструментом реалізації державної тарифної політики, спрямованої на інтеграцію у світову економічну систему та формування нових конкурентних переваг.

Нормативно-правовою основою функціонування митного менеджменту в Україні є Митний кодекс України (в редакції від 13.03.2012 р. із подальшими змінами), який визначає правові, економічні та організаційні засади здійснення митної справи [8]. Саме цей документ окреслює правовий статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон, а також механізми контролю, оформлення та оподаткування. Відповідно до ст. 11 Митного кодексу, митна політика реалізується з метою забезпечення економічної безпеки, захисту внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки та інтеграції України у світову торговельну систему [8]. З цього випливає, що митний менеджмент виконує не лише фіскальну, а й стратегічну

функцію – створення передумов для зміцнення позицій країни на глобальних ринках.

Значну роль у формуванні тарифної політики відіграє Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», який визначає загальні принципи здійснення міжнародної торгівлі [9]. У поєднанні з положеннями Митного кодексу, даний закон забезпечує єдину нормативну рамку для тарифного регулювання, зокрема у питаннях встановлення імпорتنих і експортних мит, квот, ліцензій, антидемпінгових та компенсаційних заходів. Україна як член Світової організації торгівлі (далі – СОТ) дотримується положень Генеральної угоди з тарифів і торгівлі та Угоди про спрощення процедур торгівлі, які передбачають скорочення адміністративних бар'єрів, підвищення прозорості та передбачуваності тарифної політики [11, с. 57].

Важливим напрямом сучасного митного менеджменту є спрощення митних процедур відповідно до міжнародних стандартів, що передбачає гармонізацію національного законодавства з положеннями Рамкових стандартів безпеки та сприяння світовій торгівлі (SAFE Framework), розроблених Всесвітньою митною організацією (ВМО). Відповідно до цих принципів, держава має забезпечити баланс між безпекою та швидкістю переміщення товарів, упроваджуючи ризик-орієнтовані системи контролю, попереднє електронне декларування, а також механізм «єдиного вікна» для взаємодії між бізнесом і контролюючими органами.

В Україні реалізація цих підходів розпочалася з ухвалення Постанови Кабінету Міністрів України від 25.05.2016 р. № 364 «Деякі питання реалізації принципу «єдиного вікна» під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю». Однак із розвитком цифрових технологій та оновленням нормативної бази зазначена постанова втратила чинність відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 р. № 971, якою було затверджено новий порядок функціонування

автоматизованої системи «єдиного вікна» в межах електронної платформи Державної митної служби [12].

Завдяки впровадженню оновленого механізму «єдиного вікна» істотно зменшуються часові та фінансові витрати суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, підвищується прозорість митних операцій та довіра бізнесу до державних інституцій, що безпосередньо сприяє зміцненню конкурентних позицій національних виробників на світовому ринку [3; 10].

Оптимальна організація митного менеджменту та тарифної політики дозволяє не лише спрощувати процедури та знижувати витрати бізнесу, а й максимально реалізувати експортний потенціал країни. Ефективне поєднання тарифних стимулів, прозорих і прогнозованих митних процедур створює сприятливі умови для виходу вітчизняних виробників на міжнародні ринки, забезпечує їхню конкурентоспроможність та сприяє формуванню довгострокових економічних переваг держави. Зокрема, впровадження ризик-орієнтованих систем контролю, електронного декларування та механізму «єдиного вікна» не тільки скорочує час на митне оформлення, а й мінімізує адміністративні бар'єри для експортерів. У результаті підприємства отримують можливість більш гнучко планувати виробництво, оптимізувати логістичні процеси та ефективно реагувати на коливання попиту на зовнішніх ринках.

Не менш важливим фактом виступає те, що синергія між тарифною політикою та митним менеджментом дозволяє державі реалізовувати стратегічні пріоритети у зовнішньоекономічній діяльності: стимулювати експорт продукції з високою доданою вартістю, захищати національних виробників від недобросовісної конкуренції та інтегруватися у глобальні ланцюги поставок. Завдяки цьому формується стійкий конкурентний потенціал країни, підвищується її інвестиційна привабливість і зміцнюється довіра міжнародних партнерів до українських підприємств. Так, ефективний митний менеджмент стає не лише інструментом адміністрування тарифів і

контролю, а й стратегічним механізмом розвитку національної економіки та забезпечення її довгострокових конкурентних переваг на світовому ринку.

Законодавчі зміни останніх років спрямовані на цифровізацію та модернізацію митних процесів, що відповідає європейським стандартам управління зовнішньоекономічною діяльністю. Відповідно до Середньострокового плану заходів з досягнення цілей реформування митних органів у рамках реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року [13], пріоритетними напрямками реформування визначено: інтеграцію електронного документообігу, автоматизацію систем управління ризиками, розвиток інституту уповноважених економічних операторів (далі – АЕО), удосконалення кадрової політики митних органів [14, с. 37].

Впровадження статусу АЕО на законодавчому рівні регулюється Законом України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» [15]. Даний закон забезпечує підприємствам, які отримали статус АЕО, спрощені митні процедури, включаючи скорочене оформлення вантажів, меншу кількість перевірок, прискорений доступ до преференційних режимів, що сприяє гармонізації українських митних процедур із європейськими стандартами. Завдяки цьому підходу зменшуються часові та фінансові витрати бізнесу, підвищується прозорість митних операцій, а також зміцнюються конкурентні позиції українських виробників на зовнішніх ринках.

Взаємозв'язок між митним менеджментом і тарифною політикою проявляється, зокрема, у механізмах митно-тарифного регулювання внутрішнього ринку. В Україні застосування ставок ввізного мита регламентується Законом України «Про Митний тариф України», який встановлює перелік ставок ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію, і узгоджує їх із міжнародними зобов'язаннями України в межах СОТ [16]. Проте важливим аспектом є не лише розмір тарифів, а й прозорість та однакове застосування тарифної класифікації. Саме митний менеджмент

забезпечує правильне визначення митної вартості та країни походження товарів, контроль відповідності документів та застосування ризик-орієнтованого підходу. У цьому контексті надзвичайно важливими є норми розділу III Митного кодексу України, які регламентують процедури визначення митної вартості, та стаття 52, що встановлює принципи об'єктивності та документального підтвердження [8]. Зазначене дозволяє знизити корупційні ризики, маніпуляції з тарифами та підвищує довіру бізнесу до митних органів, що безпосередньо впливає на конкурентні переваги національних виробників.

У практиці державного управління митний менеджмент виконує подвійну функцію – фіскальну та регуляторну. З одного боку, він сприяє наповненню державного бюджету шляхом ефективного стягнення митних платежів, з іншого – є інструментом реалізації стратегічних економічних цілей. Згідно з даними Державної митної служби України, у I півріччі 2025 року митні надходження склали 318,5 млрд грн, що на 13,4% більше порівняно з аналогічним періодом 2024 року. У вересні 2025 року до державного бюджету надійшло 66,7 млрд грн митних платежів, що на 4,8 млрд грн більше, ніж у вересні 2024 року [17]. Слід наголосити, що окреслене стало можливим завдяки цифровізації процесів, переходу на ризик-орієнтовану модель контролю та оптимізації процедур перевірки. З цього випливає, що модернізований митний менеджмент створює основу для стабільності тарифної політики без необхідності підвищення ставок мит, що позитивно позначається на конкурентоспроможності економіки.

Варто зазначити, що питання митного контролю також перебуває у полі уваги законодавця. Прийняті у 2023–2024 рр. зміни до Митного кодексу посилили відповідальність за порушення митних правил, уточнили процедури визначення митної вартості та розширили повноваження митних органів у сфері після митного аудиту [8]. Такий підхід дозволяє посилити контроль за дотриманням тарифного законодавства без надмірного втручання

в господарську діяльність підприємств, що є важливою складовою балансу між безпекою і свободою торгівлі.

Слід підкреслити, що актуальною тенденцією є розвиток інтегрованої системи обміну митною інформацією між Україною та Європейським Союзом, що закріплено в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [18]. Відповідно до положень цієї угоди, Україна поступово інтегрує свої митні процедури з європейськими стандартами, зокрема шляхом застосування електронної системи NCTS (New Computerised Transit System) для спрощеного транзиту товарів через митниці країн ЄС та інших держав-учасниць Конвенції про спільний транзит. Система NCTS забезпечує обмін митною інформацією в режимі реального часу між усіма учасниками, зменшує час на оформлення вантажів і витрати на перевезення, а також підвищує ефективність та прозорість митних процедур. Завдяки цьому українські підприємства отримують можливість більш конкурентоспроможного інтегруватися у єдиний митний простір Європейського Союзу, зміцнюючи свої позиції на зовнішніх ринках [19].

З огляду на сучасні виклики, митний менеджмент в Україні має орієнтуватися на принципи ефективності, прозорості, прогнозованості та партнерства між державою й бізнесом. Для цього необхідна синергія між нормативним оновленням тарифної політики та вдосконаленням інституційних механізмів митного управління. У майбутньому розвиток митного менеджменту повинен включати поглиблену цифрову трансформацію, аналітичну підтримку тарифних рішень, посилення кадрової підготовки та адаптацію законодавства до вимог Європейського Союзу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У ході дослідження було визначено, що митний менеджмент є ключовим інструментом реалізації державної тарифної політики та формування конкурентних переваг України на міжнародних ринках. Він забезпечує баланс між фіскальними інтересами держави та потребами

бізнесу, сприяє прозорості митних процедур, скороченню часу оформлення вантажів та зниженню корупційних ризиків.

Отже, аналіз сучасного законодавства свідчить, що Україна здійснила суттєві кроки у напрямі реформування митної системи відповідно до міжнародних стандартів. Водночас ефективна реалізація тарифної політики потребує подальшого вдосконалення інституційних засад митного менеджменту, розвитку механізмів партнерства між митницею та бізнесом, а також підвищення прозорості митних процедур. Лише за умов узгодженого функціонування цих складових можна досягти головної мети – зміцнення конкурентних переваг країни в глобальному економічному середовищі. Сучасна ефективна модель митного менеджменту передбачає інтеграцію цифрових технологій, управління ризиками, аналітичну підтримку тарифних рішень, а також адаптацію законодавства до міжнародних та європейських стандартів. Важливим аспектом є партнерство між державою й бізнесом, яке підвищує передбачуваність і стабільність митної політики та сприяє розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Войтов С. Г., Жир С. І. Митні детермінанти інтеграційної стратегії України. *Стратегія розвитку України*. 2022. С. 78-83.
2. Бондар О., Виноградчий В. Формування профілів ризику в митній справі. *Київський економічний науковий журнал*, (3), 14-17. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-2> (дата звернення 05.10.2025).
3. Фрадинський О. Розвиток системи управління митними ризиками в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, (21). 2024. С. 94-101.
4. Подра О. П., Петришин Н. Я. Особливості управління ризиками у митній сфері. *Вісник «Менеджмент та підприємництво в Україні»*, 1(7). 2022. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal->

paper/2022/jun/28229/220373menedzhment-32-39.pdf (дата звернення 05.10.2025).

5. Голинський Ю., Гриник І. Митний контроль в Україні та напрями його вдосконалення. *Молодий вчений*, 10(74). 2019. С. 646-650.

6. Бортнікова М. Г., Крохмальна Я. О. Особливості митного оформлення вантажів у митному режимі «митний склад». *Менеджмент та підприємництво в Україні*, 2(6). 2021. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25473/nzmened-1-8.pdf> (дата звернення 05.10.2025).

7. Петришин Н. Я., Медвідь Р. В. Удосконалення взаємодії митних органів з підприємствами шляхом впровадження інноваційних технологій. *Економіка, фінанси, управління*, 5(1). 2020. С. 25-28.

8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. 4495-VI. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 05.10.2025).

9. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 26.12.2024 р. № 959-ХІІ. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення 05.10.2025).

10. Козюк В. Митна політика в умовах євроінтеграції: виклики для економічного суверенітету. *Економіка і держава*, (6). 2021. С. 12-18.

11. Помінова І. І., Лисенко Х. Е. Роль світової організації торгівлі в сучасних умовах. *Дослідження фінансових інституцій та інструментів розвитку держави, територій та суб'єктів господарювання: теоретичні, методологічні та практичні аспекти*. Одеса. 2022. С. 56-59.

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії між декларантами, іншими заінтересованими особами та митними органами, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму

«єдиного вікна» та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 21.10.2020 р. № 971. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.10.2025).

13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження середньострокового плану заходів з досягнення цілей реформування митних органів у рамках реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року» від 04.08.2025 р. № 835-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2025-%D1%80#Text> (дата звернення 06.10.2025).

14. Безрідня В., Шпірно О., Коросташова І. Статус автоматизованого економічного оператора в митному законодавстві України. *Universum*, (10). 2024. С. 34-41.

15. Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» від 16.04.2022 р. № 141-IX. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text> (дата звернення 06.10.2025).

16. Закон України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 р. № 2697-IX. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text> (дата звернення 06.10.2025).

17. Державна митна служба. *Офіційна сторінка*. URL: <https://customs.gov.ua/> (дата звернення 06.10.2025).

18. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 30.11.2023 р. № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 06.10.2025).

19. Остапенко, В. М., & Гунько, К. І. (2025). Функціонування NCTS в Україні. *Актуальні питання економічних наук*, (11). URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15399002> (дата звернення 06.10.2025).

20. Гребельник О. П., Пашко П. В., Шевчук С. В. та інші. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави. Монографія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 266 с.

References

1. Voitov, S.H. and Zhyr, S.I. (2022), “Customs determinants of Ukraine’s integration strategy”, *Stratehiiia rozvytku Ukrainy*, pp. 78-83.
2. Bondar, O. and Vynohradchyi, V. (2023), “Formation of risk profiles in customs affairs”, *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, vol. (3), pp. 14-17. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-2>.
3. Fradynskiy, O. (2024), “Development of the customs risk management system in Ukraine”, *Tavriiskiy naukovyi visnyk. Seriiia: Ekonomika*, vol. (21), pp. 94-101.
4. Podra, O.P. and Petryshyn, N.Ya. (2022), “Features of risk management in the customs sphere”, *Visnyk ‘Menedzhment ta pidpriumnytstvo v Ukraini’*, vol. 1(7), available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28229/220373menedzhment-32-39.pdf> (Accessed 5 October 2025).
5. Holynskiy, Yu. and Hrynyk, I. (2019), “Customs control in Ukraine and directions for its improvement”, *Molodyi vchenyi*, vol. 10(74), pp. 646-650.
6. Bortnikova, M.H. and Krokhmalna, Ya.O. (2021), “Features of customs clearance of goods in the customs regime ‘customs warehouse’”, *Menedzhment ta pidpriumnytstvo v Ukraini*, vol. 2(6), available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25473/nzmened-1-8.pdf> (Accessed 5 October 2025).
7. Petryshyn, N.Ya. and Medvid, R.V. (2020), “Improving the interaction of customs authorities with enterprises through the introduction of innovative technologies”, *Ekonomika, finansy, upravlinnia*, vol. 5(1), pp. 25-28.
8. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), “Customs Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (Accessed 5 October 2025).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), Law of Ukraine “On Foreign Economic Activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (Accessed 5 October 2025).

10. Koziuk, V. (2021), “Customs policy in the context of European integration: challenges for economic sovereignty”, *Ekonomika i derzhava*, vol. (6), pp. 12-18.

11. Pominova, I.I. and Lysenko, Kh.E. (2022), “The role of the World Trade Organization in modern conditions”, *Doslidzhennia finansovykh instytutsii ta instrumentiv rozvytku derzhavy, terytorii ta subiektiv hospodariuvannia: teoretychni, metodolohichni ta praktychni aspekty* [Research on financial institutions and instruments for the development of the state, territories and business entities: theoretical, methodological and practical aspects], Odesa, Ukraine, pp. 56-59.

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution “On approval of the procedure for interaction between declarants, other interested persons and customs authorities using the ‘single window’ mechanism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 5 October 2025).

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025), Order “On approval of the medium-term action plan to achieve the goals of reforming customs authorities within the framework of the National Revenue Strategy until 2030”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2025-%D1%80#Text> (Accessed 6 October 2025).

14. Bezridnia, V., Shpirno, O. and Korostashova, I. (2024), “Status of the Authorized Economic Operator in the customs legislation of Ukraine”, *Universum*, vol. (10), pp. 34-41.

15. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Law of Ukraine “On amendments to the Customs Code of Ukraine regarding certain issues of functioning of Authorized Economic Operators”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text> (Accessed 6 October 2025).

16. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Law of Ukraine “On the Customs Tariff of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text> (Accessed 6 October 2025).
17. State Customs Service of Ukraine. Official website (2025), available at: <https://customs.gov.ua/> (Accessed 6 October 2025).
18. Verkhovna Rada of Ukraine (2023), “Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Accessed 6 October 2025).
19. Ostapenko, V.M. and Hunko, K.I. (2025), “Functioning of NCTS in Ukraine”, *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, vol. (11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15399002>.
20. Hrebelnyk, O.P., Pashko, P.V. and Shevchuk, S.V. (2021), *Rozvytok mytnoi polityky Ukrainy v konteksti realizatsii ekonomichnoi funktsii derzhavy*. [Development of Ukraine’s customs policy in the context of the state’s economic function], University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2025 р.